

ТОШКЕНТ ХАЖМАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕХНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

17-йил чиқиши.
№ 126 (4373)
25
И Ю Н Ъ
ПАЙШАНБА
1970 йил,
Баҳоси 2 тийин.

РЕСПУБЛИКА САНОАТЧИ-ЛАРИНИНГ ҒАЛАБАСИ

Кеча Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг хабар беришича: Ўзбекистон саноат ҳажмлари беш йилликнинг якуловчи йили—1970 йил топириқларини бажара бориб, маҳсулотни реализация қилиш ва буюмларнинг бир қанча муҳим турларини ишлаб чиқариш ҳажми юзасидан олти ойлик планни мундарижидан илгари, 24 июнда бажаришга муваффақ бўдилар. Улар июнь ойининг охиригача планга қўшимча равишда яна бир неча ўн миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришга қарор қилдилар.

ЧОРВАДОРЛАР РАПОРТ БЕРДИЛАР

Область чорвадорлари юбилей йилини муносиб кутиб олиш учун курашиб 24 июнда давлатга тўғр сотиш ярим йиллик планни мундарижидан илгари бажардилар. Панди 9890 тонна ўрнига 9922 тонна

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ҒАЛЛА ҲАЙОТИНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 24 ИЮНГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

1-сун — районлар	2-сун — Ғалладан ҳайот	3-сун — Ғалла тўғрисида	4-сун — Ғалла тўғрисида
Калинин	5351	3666	68,5
Оржоникидзе	490	310	63,3
Оққўрғон	2095	992	47,4
Урта Чирчиқ	26597	10406	39,1
Бўна	9492	3628	38,2
Беноеб	5746	2064	35,9
Янгийул	10647	3216	30,2
Юфори Чирчиқ	22131	2464	11,1
Бўстонлиқ	9651	58	0,6
Область бўйича:	92200	26804	29,1

Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлиси тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

Еттинчи чакирқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг еттинчи сессияси 24 июнда Тошкентда ўз ишнинг давом эттирди. Олий Советнинг учинчи мажлиси эртаб соат 10 да бошланди. Мажлисида 1969 йилги Ўзбекистон ССР Давлат бюджетининг икроси тўғрисида республика молия министри депутат В. Муроджоннинг доклади муҳокама қилинди.

Музокарада депутатлардан Б. А. Новиков, (456-Чирчиқ шаҳар сайлов округи), Қ. А. Ахмедов (347-Славян сайлов округи), Тен Хай Юн

(127-Гулбоғ сайлов округи), А. Абдуқодиров (367-Шаҳристон сайлов округи), М. Умаров (314-Саркисай сайлов округи), сузга чиқдилар. Олий Совет 1969 йилги республика Давлат бюджетини тасдиқлаш тўғрисидаги қарорни яқинли билан қабул қилди.

Сессиянинг кун тартибидagi тўртинчи масала—Ўзбекистон ССР аҳоли тузатиш-меҳнат кодексининг лойиҳаси ҳақида республика Олий Совети қонун лойиҳалари тайёрловчи комиссия раиси депутат М. Қориевнинг доклади тингланди.

Бу масалани муҳокама қилишда депутатлардан Х. Х. Яхёев (418-Питнак сайлов округи), Ш. Ахмедов (22-Марказий сайлов округи), Р. И. Соколов (214-Ғали сайлов округи), Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги юридик комиссиянинг раиси М. С. Васқонова, депутат Ф. Г. Якубов (59-Пролетар сайлов округи) иштирок этдилар.

Ўзбекистон ССРнинг аҳоли тузатиш-меҳнат кодексини тасдиқлаш тўғрисидаги Қонун бир овоздан қабул қилинди.

Сессия Ўзбекистон ССР Олий Советининг регламенти тўғрисида республика Олий Совети Президиумининг Раиси депутат Е. С. Насриддиновнинг докладыни тинглади.

Олий Совет Ўзбекистон ССР Олий Совети регламентини тасдиқлаш тўғрисидаги Қонунни қабул қилди.

Республика Олий Совети Президиумининг Секретари депутат Р. Сахбобоев Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида доклад қилди.

Олий Совет муҳокама учун тақдим этилган фармонларни бир овоздан тасдиқлади, тегишли қонунлар ва қарорлар қабул қилди.

Мажлисида беш йиллик ва юбилей йили топириқларини муҳокамада эришган муваффақиётларни тўғрисида республикадаги бир қанча меҳнаткашлар коллективларининг Олий Совет номига юборган рапортлари ўқиб эшиттирилди.

Еттинчи чакирқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг еттинчи сессияси ўз ишнинг тугатди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ РЕПУБЛИКАДА ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛИ ТОВАРЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИНГ АҲВОЛИ ВА УЛАРНИ ЯНАДА КЎПАЙТИРИШ ЧОРАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон меҳнаткашлари партия XXIII съезди ва КПСС Марказий Комитети Пленумларининг тарихий қарорларини бажара бориб, совет халқларининг қардошлик оиласида ҳўжалик ва маданий курилиш соҳасида, аҳолининг турмуш даражасини юксалтириш, унинг моддий ва маданий эҳтиёжларини қондириш борасида катта муваффақиётларни қўлга киритдилар. Халқ ҳўжалигини ривожлантириш суръатлари ошди, иқтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлиги ортиб бормоқда. Техника тараққиёти, механизация ва автоматизация даражасини ошириш, ишлаб чиқариш ташкил қилиш ва бошқариш формаларини такомиллаштириш асосида халқ ҳўжалигининг ҳамма тармоқларида меҳнат унумдорлиги юксалди.

Беш йилликнинг тўрт йиллик якувлари шуни кўрсатмоқдаки, бутун мамлакатдаги саноат, Ўзбекистон экономикаси ва маданий ҳўжаликда КПСС XXIII съезди Директиваларида белгиланган асосий иқтисодий вазифаларга мувофиқ равишда ривожланмоқда. Республикада халқ ҳўжалигида ўтган тўрт йилдаги қараганда 1,6 баравар кўп маблар сарфланди. Янги иқтимоий маҳсулот ишлаб чиқариш шу даврда 24 процент орти, миллий даромад 19 процент кўпайди. Асосий ишлаб чиқариш фондлари 56 процент, иқтимоий истеъмол фондлари 29 процент, товар обороти 27 процент ўси, аҳоли жон бошига ҳисоблаганда реал даромадлар 30 процент кўпайди.

Коммунистик партия ва Совет ҳўкумати халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришнинг кўпайтиришга катта эътибор бериб келмоқда. Партия ва ҳўкумат белгила берган тадбирларни амалга ошира бориб, республика енгил, озиқ-овқат, гўшт-сут, маҳаллий саноат ҳамда халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқарувчи бошқа саноат тармоқларининг меҳнаткашлари маҳсулот ишлаб чиқаришнинг мунтазам суратда ошириб бормоқдалар. Ўтган тўрт йил мобайлида халқ истеъмоли товарларини ишлаб чиқариш 25 процент кўпайди. Шўин таълаимлар, ички ва устки трикотаж, пойфазал, консервалар, кондитер буюмлари, меъбел ва бошқа товарлар ишлаб чиқариш анча орти. Аҳолига кўрсатилган маийш хизматлар ҳўжми 2,2 баравар, шу жумладан қишлоқ жойларда 3,2 баравар ошди. Янги буюмлар ишлаб чиқариш ўзаштирилди.

Шу беш йилдаги тўқмачалик, трикотаж, пойфазал, тўқувчилик, ёғ-мой, консерва ва сут саноати тармоқларида ишлаб чиқариш кўпайтирилган анча ошди. Наманган шўин ва кўстөмбөп газламалар комбинати, Андижон трикотаж фабрикаси, Фаргона пойфазал фабрикаси, Самарқанд тўқувчилик фабрикаси, Денев ёғ-экстракция заводи, Жиззах ёғ-пишлоқ ишлаш ва Навоий сут заводлари каби йирик корхоналар, шўингдек бошқа кўпгина корхоналар кўриб ишта туширилади.

Меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари ва уларнинг ижроия комитетлари халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш ва шу мақсадлар учун маҳаллий хом ашё ре-

сурларини ахтариб топиш масалалари билан янада активроқ шўгулланмоқдалар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети қайд қиладики, республикада халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришнинг ривожлантиришда ҳўли икки йил камчиликлар бор. Бу товарларни ишлаб чиқариш кўпайтириш учун хом ашё, энергетика ва меҳнат ресурсларидан етарли фойдаланилмаптир. Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқарувчи саноат тармоқларини ривожлантириш аҳолининг бу товарларга бўлган ортиб бораётган эҳтиёжларидан анча орқда қолмоқда.

Республика министриклари ва идоралари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланишни яхшилаш, меҳнат унумдорлигини ва корхоналарда ишлаш сменасини ошириш, хом ашё ва материалларни тежаш, ишлаб чиқариш ташкил этиш ва бошқаришни такомиллаштириш, иш вақти нобудгарчилигини камайтириш ҳисобига истеъмол товарлари ишлаб чиқаришнинг кўпайтириш учун мавжуд резервлардан ҳўли етарлича фойдаланилмаптир. Саноатнинг иппакчилик, тўқувчилик, сут тармоқлари ва бошқа бир қатор тармоқларини техниканин қайта ўсқувалаш масалалари сусткашлик билан ҳўли қилинмоқда. Айрим корхоналар ўз ишлаб чиқариш планларини бажармаптирлар.

Ишлаб чиқарилаётган товарлар сифатини яхшилаш ва ассортиментини кенгайтиришга ҳам етарли эътибор берилмаптир. Бир қатор корхоналарда сифати паст ва ташқи безаги хўнук бўлган эски фасондаги буюмлар ишлаб чиқариш ҳамон давом этмоқда. Аллинқа тўқувчилик, трикотаж буюмлари, ўйинчоқлар, меъбел, нон-булка ва макарон маҳсулотлари ҳамда сут маҳсулотларининг сифати пастлигидан кўпгина ҳўли эътироз эшитилмоқда.

Айрим министриклар, идоралар ва саноат корхоналари савдо ташкилотлари савдо тармоқларини янада кўпайтириш учун белгила планларини бажармаптирлар, натижада эса аҳолини шўндай товарлар билан таъминлашда катта қийинчиликлар туғилмоқда. Аҳолининг товарларга бўлган талаб-эҳтиёжлари яхши ўрганилмаптир, шу сабабдан республиканинг бир қатор корхоналарида энг зарур бўлган уй-ўрғор буюмлари ишлаб чиқариш тўхтатиб қўйилиб, бу буюмларни ишлаб чиқариш янгитдан тикланмаптир.

Республикада ишлаб чиқариш қувватларини ўзаштиришнинг жадаллаштириш соҳасида ҳам аҳвол яхши эмас. Ўзбекистон ССР Қўрилиш министрилиги, Қишлоқ қўрилиш министрилиги, Монтаж ва махсус қўрилиш ишлари министрилиги, «Главташкентстрой», енгил, озиқ-овқат, гўшт-сут, маҳаллий саноат тармоқлари қўрилишларида зарур эътибор бермай келмоқдалар. Қўпгина корхоналар қўрилиш узоқ вақтга қўзғилиб кетмоқда, бу ҳўл эса биканализмаган қўрилишлар сонини ошириб юбормоқда.

Наманган шўин ва кўстөмбөп газламалар

комбинатида, Андижон трикотаж фабрикасида, Қарши тўқувчилик фабрикасида, Тошкент тўқимачилик комбинатининг ип фабрикасида ва бошқа корхоналарда ишлаб чиқариш қувватлари суст ўзаштирилмоқда. Ишлаб чиқариш қувватларини ўзаштириш кўпгина корхоналарнинг иш кучи билан ўз вақтида таъминламаётганлиги ва қўлал ишчилар қўшимча сизилти мавжудлиги сабабли орқага сурилмоқда. Буларнинг ҳаммаси капитал мабларларнинг самарадорлигини пасайтириб юбормоқда.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, меҳнаткашлар депутатлари кўпгина область, шаҳар ва район Советларининг ижроия комитетлари халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқарувчи корхоналарнинг фаолияти устидан сўт контроль қилмоқдалар, бу товарларнинг ишлаб чиқариш кўпайтириш масалаларида ассортиментини кенгайтириш ва сифатини яхшилаш масалаларидаги тегишли эътибор бермаптирлар.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети қарор қилади:

1. Меҳнаткашларнинг турмуш даражасини янада юксалтириш, уларнинг моддий ва маданий эҳтиёжларини тўлароқ қондиришнинг энг муҳим шарт бўлган халқ истеъмоли товарларини ишлаб чиқариш жадал суръатлар билан ривожлантиришнинг таъминлаш Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, республика министриклари ва идораларининг, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг энг муҳим вазифаларидан биридир деб ҳисоблансин.

2. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришнинг янада кўпайтириш юзасидан конкрет чора-тадбирлар ишлаб чиқариш, уларни амалга ошириш ва бунда асосий эътиборни республикада ишлари ишлаб чиқарилиб келинган ва ҳўзирда жуда ганис бўлган товарларни қайта ишлаб чиқаришнинг тиклашга қаратил вазифаси топирилисин.

Ҳўли беш йил ичнда иш газламалар ишлаб чиқаришнинг 200—210 миллион квадрат метрга етказил, шўин газламалар ишлаб чиқаришга таъминлан 2—3 баравар, ички ва устки трикотажларини 25—30 процент, тўқувчилик буюмларини 70—80 процент, чарм-пофазал ишлаб чиқаришнинг 1,5 баравар, маданий-маийш товарлар ва уй-ўрғор, ҳўжалик буюмлари қиқаришнинг ички баравар, шу жумладан меъбел қиқаришнинг 2,4 баравар, маийш хўмия товарларини 1,5 баравар, чинни идишлар қиқаришнинг эса 5 баравар кўпайтириш зарур.

3. Ўзбекистон ССР министриклари ва идоралари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва район Советларининг ижроия комитетлари эиммасига ҳар бир саноат корхонасида халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш ва уларнинг ассортиментини кўпайтириш, сифатини яхшилаш ва таанаркин камайтириш учун янги имкониятлар ахта-

риб топиш юзасидан қўшимча тадбирларни амалга ошириш ҳамда савдо ташкилотларига товарлар етказиб бериш планларининг сўзсиз бажарилишига эришни вазифаси юклатилсин.

4. Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрилиги, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва район Советларининг ижроия комитетлари маҳаллий саноатини жадал суръатлар билан ривожлантиришнинг таъминлашлар, токи яқин йиллар ичнда бу саноат тармоқининг суръатли товарлар ишлаб чиқаришдаги салмоғи анча оширилсин. Шу мақсадларда ишлаб чиқаришнинг янада ихтисослаштириш ва уйғунлаштириш, янги техника ва илгор технологиянинг жорий қилиш юзасидан тегишли чора-тадбирларни амалга ошириш ва мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш даражасини юксалтириш зарур.

Аҳоли нўл даромадларининг, янада ўсиши халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришнинг кўпайтириш талаб қилишга қолмай, балки шу билан бирга бу товарларнинг ассортиментини кенгайтириш ва сифатини яхшилашнинг ҳам тақозо этиди. Шу сабабли аҳоли кўп талаб қилаётган юкори сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқаришга юксак суръатлар билан ўштириш таъминлаш аинқаса муҳимдир.

5. Ўзбекистон ССР Енгил, Озиқ-овқат, Гўшт-сут, Маҳаллий саноат, Аҳолига маийш хўмиат кўрсатиш министриклари, Меъбел ва ёғочсизлик саноати бошқармаси, шўингдек Қўрилиш, Қишлоқ қўрилиш, Монтаж ва махсус қўрилиш ишлари министриклари, «Главташкентстрой», Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва район Советларининг ижроия комитетлари эиммасига капитал қўрилишларга акратилаётган мабларлардан тўла фойдаланишнинг ва ҳўзирда қўрилиётган объектларни ўз вақтида ишта туширишнинг таъминлашга қаратилган зарур чоралар қўриш вазифаси юклатилсин. Улар капитал қўрилишга раҳбарлик қилиш даражасини оширишлар, қўрилишлар юкори сифатли лойиҳа смета ҳўжжатлари билан, устуқин ҳамда материаллар билан ўз вақтида таъминлашлар.

6. Ўзбекистон ССР Қўрилиш министрилигида Олмалиқда қўрилиётган маийш химия заводи, Самарқандда қўрилиётган маийш холодиликликлар ва чинни идишлар заводлари қўрилишнинг бориш устидан махсус контроль ўрнатили. Бухородаги иш газлама комбинати, Фарғонадаги сўнғий-чарм комбинати, Қўқондаги амиркон чарм заводи ва Намангандаги пиллакавиқ фабрикаси қўрилишларини тезлаштириш ҳамда бу корхоналарни белгиланган мундарижда фойдаланишга топиришнинг таъминлаш вазифаси юклатилсин.

«Главташкентстрой» эиммасига Тошкент шаҳридаги заргарлик фабрикасини ўз вақтида фойдаланишга топиришнинг таъминлаш вазифаси юклатилсин.

7. Ўзбекистон ССР Госплани, Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрилиги, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Профессорал-техника таълими давлат коми-

тетига халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқарувчи саноат тармоқлари учун мутахассислар ва ишчилар тайёрлашнинг кўпайтириш ва уларнинг тайёргарлик даражасини ошириш тадбирларини ишлаб чиқариш ва амалга ошириш вазифаси топирилисин.

8. Ўзбекистон ССР Савдо министрилиги ва «Ўзбекбиролашув» правленеси эиммасига халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқарувчи корхоналарига аҳолининг талаб ва эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳўлда бу товарларнинг сифати, уларнинг ассортименти янгиланиши юзасидан талабларини ошириш вазифаси топирилисин.

9. Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрилиги, маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари билан бирлиқда, ички-ўч сменада ишловчи корхоналарнинг ишчиларига транспорт хўмиати кўрсатишнинг яхшилаш тўғрисидаги масалани кўриб ҳўли қилиш вазифаси топирилисин.

10. Меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари депутатларини, доимий комиссияларини, халқ контрол органиларини, меҳнаткашларнинг ташаббускор ташкилотларини халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқарувчи корхоналар, савдо ва аҳолига маийш хўмиат кўрсатиш корхоналари фаолияти устидан систематик равишда контрольлик олиб боришга кенроқ жалб қилинлар, бунда илгор иш тажрибалари ўрганилиб, кенг ёйилсин.

11. Ўзбекистон ССР Олий Советининг План-бюджет, Саноат, Коммунал хўжалик ва Аҳолига маийш хўмиат кўрсатиш, Савдо ва умумий оқватланиш, Қўрилиш ва бинокорлик материаллари саноати доимий комиссияларига халқ истеъмоли товарларини ишлаб чиқариш ва реализация қилиш планларининг бажарилиш, ишлаб чиқариш қувватларининг ўз вақтида ишта туширилиш ва улардан яхши фойдаланилиш устидан контрольлик қўчатириш вазифаси топирилисин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети ишчон билдирадиган, совет ва ҳўжалик органилари, саноат, савдо ва аҳолига маийш хўмиат кўрсатиш корхоналарининг ҳўдмлари, меҳнаткашлар олдидки ўз бурчларини қўқур амплаганларни ҳўлда, халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган беш йиллик план топириқларини мундарижидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани янада кенг қиғитиб юборадилар ва бу билан КПСС XXIII съезди савдо халқни фаровонлигини янада юксалтириш соҳасида белгиланган чора-тадбирларни муваффақиятли амалга ошириш ишта ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшадилар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОВЕВ.

1970 йил, 23 июнь,
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ «МАДАНИЯТ ЁДГОРЛИКЛАРИНИ САҚЛАШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚОНУНИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНИ ҲАҚИДА

Еттинчи маданий меросининг ёдгорликларини сақлаш тўғрисидаги Ғамхўрлик Совет Иттифоқи Коммунистик партияси сиеятинида келиб чиқаётган, миллий маданиятларни авайлаб асраш тўғрисидаги, ўтмиш маданиятининг энг қимматли меросини қўқур ўрганиш ва коммунистик қўрилишда ундан фойдаланиш тўғрисидаги Ленинга таълимотга асослангандир.

Ўзбекистон ССРнинг «Маданият ёдгорликларини сақлаш тўғрисида» 1968 йил 15 майда қабул қилинган Қонун тарих ва маданий ёдгорликларини сақлаш бонининг мамлакатинида умумдавлат иш ақалигини, бу ёдгорликлардан республика меҳнаткашларини сиеий ва эстетик тарбиялаш мақсадида фойдаланилаётганлигини кўрсатиб турилади.

Қонун қабул қилинганда келинган иккинчи йил ичнда республикада ўтмишдан қолган тарих ва маданий ёдгорликларини аниқлаш, илмий-тадқиқ этиш, пропаганда қилиш, сақлаш ва қайта тиклаш борасида, шўингдек янги маданий ёдгорликларини барпо қилиш борасида катта ишлар бажарилиди.

Республикада 350 дан кўпроқ ёдгорлик давлат ҳисобида турипти. Буларнинг ҳар бири ўзбек халқи кўп асрли маданиятининг ноёб асаридир.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Республика Министрлар Совети ёдгорликларини сақлаш масалаларига доимий эътибор бериб келаятганликлари, монументал санъатини янада ривожлантириш тўғрисида, Бухоро, Самарқанд, Хиванинг тарихий, архитектура ёдгорликларини сақлаб қўлиш тўғрисида қарорлар қабул қилинганлиги ёдгорликларни сақлаш, ҳисоба олиш, реставрация қилиш ва қўрилишнинг кўпгина муҳим проблемаларини ва ташкилий масалаларини ҳўли эътиборга олиниб, Ўзбекистон ССР Олий Советининг Қонун лойиҳаларини тайёрлаш, фан ва маданий доимий комиссиялари ҳам қонун талабларини бажаришга катта эътибор бермоқдалар.

Ёдгорликларни сақлашда берилаётган мабларлар йилда-йилга кўпайтирилмоқда, илмий реставрация устаноналарининг моддий-техник базаси кенгайтирилмоқда ва мустаҳкамланмоқда.

Илгари бошқа-мақсадлар учун фойдаланилиб келган архитектура ёдгорликларининг кўплари бўшатиб олинди, уларга маданий оқартув муассасалари жойлаштирилди, шу ёдгорликларнинг муҳофаза зоналари ободонлаштирилмоқда. Ёдгорликларни келиб эиёрат

қилаётган туристлар йилдан-йилга кўпаймоқда.

Қадимий ёдгорликларни аниқлаш ва ўрганиш борасида илмий тадқиқот ишлари актив равишда олиб боришмоқда. Машҳур архитектура ёдгорликларини комплекс равишда ўрганиш, инженерлик йўли билан мустаҳкамлаш, реставрация қилиш ишлари бажаришмоқда. Самарқанднинг 2500 йиллик юбилейи муносабати билан бу иш аинқаса кенг авж олиб кетди.

Самарқанддаги Гўри Амир даҳмаси, Шердор мадрасаси, Шоҳи-Зинда ансамблидаги кўпгина мабларлар, Узубек расадхонаси, Бухородаги Мағон ақтори, Чормиор мадрасалари ва Савдо расталари, Хивадаги бир қатор мадрасалар сингари ёдгорликларини қайта тиклаш ва реставрация қилиш ишлари туғаланди. Хива шаҳрининг тарихан марказий қисми бўлиб келган қадимий Ичанқалъа давлат музейи — завоелнинг деб эълол қилинди. Қўпгина архитектура ёдгорликларини қайта тиклаш ишлари бтай деб турипти. Реставрация ишларининг сифати яхшиланди.

Ҳўзирги вақтда архитектура ёдгорликларини ўрганиш билан республиканинг йирик илмий нолдентивлари, Москва, Ленинград, Киев олимлари шўгулланмоқда. Қадимий шаҳарта-

ларни археология мақсадида қазини ишлари ўтказилмоқда. Булар орасида давлат археология завоелнинг деб эълол қилинган Афросиёб алоҳида ўрин олиб турипти.

Республикада Владимир Ильич Ленин хотирасини, революциянинг, Коммунистик партия ва Совет давлатининг атоқли арбоблари, Совет ҳўкимиятининг ўрнатиш ва мустаҳкамлаш учун курашганлар, Ўзув Батан уруши йилларида ҳўлак бўлган жангчилар хотирасини абадилаштириладиган анчангина замонавий монументал санъат ёдгорликларини қўриди. Тошкентда «Халқлар дўстлиги» монументи қўрилмоқда.

В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкент шаҳридаги филиали учун ҳашаматли бино барпо қилинганлиги муҳим тарихий воқеа бўлди. Ўзбекистон тарихий ва маданий ёдгорликларини сақлаш жамияти ва унинг маҳаллий ташкилотлари роли анчангина ўси, 1.700 минг аъзоини ўз сафида бираштирган бу жамиятининг барча районларда ва йирик корхоналарда, колхоз ва совхозларда, муассасалар, ўқув юртиларда бошланғич ташкилотлари тузилди. Кейинги вақтларда Самарқанд, Бухоро, Хивада жамият правленесининг пленумлари бўлиб ўтди ва бу пленумлар Қонуннинг қандай бажарилаётганлигини муҳокама қилди.

«МАДАНИЯТ ЁДГОРЛИКЛАРИНИ САҚЛАШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚОНУНИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНИ ҲАҚИДА

(Боши биринчи бетда).

Қўпгина ёдгорликларнинг муҳофаза зоналари ва улар атрофида иморатлар қуришни тартибга солиш зоналари белгиланган бўлиши йўқ. Ёдгорликларнинг айрим қисмларини ва ташқи қўрилишларини бузиш, ўзбошимчилик билан ўзгариштириш ва иморатлар қуриш ҳолатлари учрамоқда.

Министрликлар, идоралар, маҳаллий Советларнинг ижроия қўмиталари шаҳар ва аҳоли пунктларида иморатлар қуриб обод қилаётганларида қўпгина ёдгорликларини сақлаб қолдиришга эътибор бермайдилар, тегишли руҳсат олмай туриб, бу ёдгорликларни бузиб ташламоқдалар.

Ремонт-реставрация ишлари кўпгина ҳўзиб юборилмоқда, тегишли лойиҳа-смета ҳужжатлари ва автор назорати бўлмай туриб бажариламоқда. Илмий-реставрация ишлаб чиқариш устандалари қайта тиклаш ишларининг эҳтиёжларини тўла равишда таъминламаётган, тегишли воситалар ва ускуналар етарли эмас, улар махсус паразитлар материаллари ва гиштини етарли равишда олмаётдилар.

Республикада монументал ҳайкал-ёдгорликлар есан ва қуриш учун ишлаб чиқариш базаси ҳануз ташкил этилмаган, бу соҳада олий ва ўрта махсус муҳассислар еттишмайди.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети қарор қилади:

1. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, меҳнаткашлар депутатлари област ва Тошкент шаҳар Советларининг ижроия қўмиталари Ўзбекистон ССРнинг «Маданият ёдгорликларини сақлаш тўғрисида»ги Қонуни бажаришда ҳамда депутатлар айтган муҳофазалар ва тақдирларни ҳисобга олиб, бу ишдаги мавжуд камчиликларни йўқотишга қаратилган қўшимча чораларни ишлаб чиқриб, амалга оширишлар.

2. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига Ўзбекистон ССРда республика аҳамиятига эга бўлган ёдгорликлар руҳиятини тасдиқлаш билан алоқадор масалаларни, давлат музей-заповедникни йўқотиш тўғрисидаги Низомини, Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Хива, Қўқон шаҳарлари ва қўчмас маданият ёдгорликларини бўлган бошқа шаҳарларнинг бош планларини ишлаб чиқриш, қайта қуриш ва қабул қилиш билан алоқадор бўлган масалаларни кўриб чиқриб, тасдиқлаш, шаҳар қурилишининг ҳозирги замон талабларига риоя қилмай туриб, бу шаҳарларда бино қурилишига йўл қўймаслиги учун қатъий назорат ўрнатиш вазифаси топшириلسин.

3. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, меҳнаткашлар депутатлари област,

шаҳар ва район Советларининг ижроия қўмиталари Маданият министрлиги органлари, Ўзбекистон тарихий ва маданий ёдгорликларини сақлаш Жамияти Советлари ва тегишли илмий муассасалар билан биргаликда:

— маданият ёдгорликларини аниқлаш ва ўрганиш ишларини активлаштиришлар, шу ёдгорликларни ҳисобга олиш ва турмушда тартибга солишлар, тегишли равишда муҳофаза қилишни таъминласинлар;

— қўчмас маданият ёдгорликларининг муҳофаза зоналарини ва улар атрофида иморатлар қуришни тартибга солиш зоналарини белгиланган ҳисобга олиш, тегишли равишда муҳофаза зоналарининг чегараларини шу зоналар тасдиқланганидан кейин рўй берган ўзгаришларини ҳисобга олиб, аниқлаб беришлар;

— ёдгорликларнинг муҳофаза зоналарида бошқа объектлар қурилишига йўл қўймаслиқлар, ёдгорликлар ва уларни муҳофаза зоналари территориясида қурилиб қолган ва шу ёдгорликларга алоқаси бўлмаган иморатлар эса, яқин вақт ичрада қўчирилсин; ёдгорликларни теварак-атрофдан яхшироқ қўриш имкониятини вужудга келтириш учун муҳофаза зоналари ободонлаштирилсин;

— ёдгорликларнинг ва уларни муҳофаза қилиш зоналарининг бузилишига, шикастла-

нишига ёки йўқ қилинишига йўл қўймаслиқ учун қатъий чоралар қўрилсин;

— маданият ёдгорликларидан, қонда тарихида, маданият-оқартув мақсадларида фойдаланилсин.

4. Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги: — монументал замонавий ҳайкалтарошлик ёдгорликларини юксак гоий-бадий савияда лойиҳалаш ва қуришни таъминласин; — ремонт-реставрация ва мустаҳкамлаш ишларининг лойиҳа-смета ҳужжатларини ўз вақтида тузиш, шунингдан бу ишларнинг бажарилиши устидан авторларнинг доимий назоратини таъминласин.

— Ўзбекистон ССР Фанлар академияси билан бирга Ўзбекистон ССР Маданият ёдгорликлар тўпламини тайёрлаш ва наиз этишни тезлаштирсин;

— Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари сонаоти министрлиги билан биргаликда реставрация ишлари учун махсус қурилиш материаллари ва қаватлар гишт ишлаб чиқариш ташкил этиш тўғрисидаги тақдирлар, Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги ҳақида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Профессорлар-техника таълими давлат қўмитаси билан биргаликда архитекторлар ва маҳаллий усталар тайёрлаш тўғрисида тақдирлар киритсин. Ўзбекистон ССР Госплани

халқ ҳўжалик планларини тузиш чоғида шу тақдирларни ҳисобга олсин.

5. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Матбуот, Кинематография, Радио эшитириш ва телевидение давлат қўмиталари, республика газеталари ва журнал редакциялари, Ўзбекистон тарихий ва маданий ёдгорликларини сақлаш жамияти ва «Билим» жамияти маданият ёдгорликларини ҳалқа таъинириш ишларида кўмаклашсин, шу ёдгорликларни сақлаш кераклигини кенг тарғиб қилсинлар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети республиканинг давлат органларини, жамоат ташкилотларини, барча меҳнаткашларини моддий-маданият ёдгорликларини сақлаш, ўрганиш ва пропаганда қилишда актив қатнаштириш, шу тариқа уларнинг интернационал бурчларини бажаришга даъват этади. Бу эса ССР Иттифоқи халқлари маданияти хазинасига қўйилган ҳисса бўлади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети
Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети
Президиумининг Секретари
Р. САХИБОВЕВ.

1970 йил 23 июнь,
Тошкент шаҳри.

МАДАНИЯТ ЁДГОРЛИКЛАРИ—ХАЛҚ МУЛКИ

Депутат М. Ғ. ВАХОБОВ нутқи

Ўзбекистон ССР Олий Совети
фан ва маданият доимий
комиссиясининг раиси

Халқимиз ўтган асрларнинг ёдгорликларини ҳаминча авайб-сақлаб келди. Аммо Совет ҳўкимияти давридагина Коммунистик партиянинг ғамхўрлиги туфайли, ана шу тарихий ёдгорликлар ҳақининг чинакам мулки, меҳнаткашларнинг хусусан ишларни тарбиялашнинг жўрдатли воситаси бўлиб қолди.

Республикада архитектура, археология, тарих ва санъатнинг муҳо қозлаб ёдгорликларини давлат муҳофазасига олинди. Бу ёдгорликларни ремонт қилиш, тиклаш, консервация қилиш учун ҳар йили жуда кўп маблағ ажратилмоқда. Аммо ақрибта берилаётган маблағ ва материаллардан ҳамма жойда ҳам мақсадга мувофиқ фойдаланилмоқда, деб бўлмайди.

Бизнинг фикримизча, маълум бўлиб қолган кўп ёдгорликларнинг ва хусусан кейинги вақтларда аниқланган ёдгорликларнинг илмий аниқланишини тузиш иши жуда оғирда қолмоқда. Аниқланган ва янгида ҳисобга олинган ёдгорликларнинг ҳаммасини тадқиқ этиш, жиқдий классификация қилиш ва улар ҳақида илмий аниқланиш бериш пайди келди.

Ёдгорликларнинг ўрни ва аҳамиятини белгиланган муҳим масалалар. Ҳозирги вақтда ёдгорликларга муҳим муассасалар ва експорт деб қаралмоқда. Шунга биноан хизматқилишнинг шартлари ва ремонт учун ажратиб берилган маблағлар белгиланган ва ҳокасо. Айрим объектларда ажратиб берилган маблағлар билан ҳодимларнинг шартлари ўртасида катта тафовут пайдо бўлди. Ҳодимлар ўз савияларида кўра експортчиликларга ёдгорликларни тушунириб бера оладилар, лекин ремонт, консервация ишлари ва бошқа ишларнинг боришига илмий-методик яхшидан таъсир кўрсата олмайдилар. Ҳуусан монументал бинолар, нишоот ва объектларнинг ремонт қилиш, реставрация ва консервация қилиш масалаларини кенг қўламда ишлаб чиқаришга махсус тадқиқот муассасасини вужудга келтириш тўғрисида ўйлаб қўриш керак.

Ёдгорликларни сақлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш муҳим ишдир. Ёдгорликлар совет кишиларини тарбиялаш мақсадларига хизмат қилиши лозим. Ҳар бир ёдгорликнинг социал ва сийсий табиати, унинг тарихий ёки бадий қимматини аниқ таърифлаб бериш керак. Масалая шу пўнган назардан қараганда, ёдгорликлар ҳақинда кўп аниқланишларни тўбдан қайта ишлаб чиқриш керак. Ёдгорликларни барпо этган ва ўз санъатини халқ заковатини ва халқнинг

Депутат М. ТУРСУНОВ доклади юзасидан музокаралар

Ўзбекистон ССР Олий Совети
фан ва маданият доимий
комиссиясининг раиси

Халқимиз ўтган асрларнинг ёдгорликларини ҳаминча авайб-сақлаб келди. Аммо Совет ҳўкимияти давридагина Коммунистик партиянинг ғамхўрлиги туфайли, ана шу тарихий ёдгорликлар ҳақининг чинакам мулки, меҳнаткашларнинг хусусан ишларни тарбиялашнинг жўрдатли воситаси бўлиб қолди.

Республикада архитектура, археология, тарих ва санъатнинг муҳо қозлаб ёдгорликларини давлат муҳофазасига олинди. Бу ёдгорликларни ремонт қилиш, тиклаш, консервация қилиш учун ҳар йили жуда кўп маблағ ажратилмоқда. Аммо ақрибта берилаётган маблағ ва материаллардан ҳамма жойда ҳам мақсадга мувофиқ фойдаланилмоқда, деб бўлмайди.

Бизнинг фикримизча, маълум бўлиб қолган кўп ёдгорликларнинг ва хусусан кейинги вақтларда аниқланган ёдгорликларнинг илмий аниқланишини тузиш иши жуда оғирда қолмоқда. Аниқланган ва янгида ҳисобга олинган ёдгорликларнинг ҳаммасини тадқиқ этиш, жиқдий классификация қилиш ва улар ҳақида илмий аниқланиш бериш пайди келди.

Ёдгорликларнинг ўрни ва аҳамиятини белгиланган муҳим масалалар. Ҳозирги вақтда ёдгорликларга муҳим муассасалар ва експорт деб қаралмоқда. Шунга биноан хизматқилишнинг шартлари ва ремонт учун ажратиб берилган маблағлар белгиланган ва ҳокасо. Айрим объектларда ажратиб берилган маблағлар билан ҳодимларнинг шартлари ўртасида катта тафовут пайдо бўлди. Ҳодимлар ўз савияларида кўра експортчиликларга ёдгорликларни тушунириб бера оладилар, лекин ремонт, консервация ишлари ва бошқа ишларнинг боришига илмий-методик яхшидан таъсир кўрсата олмайдилар. Ҳуусан монументал бинолар, нишоот ва объектларнинг ремонт қилиш, реставрация ва консервация қилиш масалаларини кенг қўламда ишлаб чиқаришга махсус тадқиқот муассасасини вужудга келтириш тўғрисида ўйлаб қўриш керак.

Ёдгорликларни сақлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш муҳим ишдир. Ёдгорликлар совет кишиларини тарбиялаш мақсадларига хизмат қилиши лозим. Ҳар бир ёдгорликнинг социал ва сийсий табиати, унинг тарихий ёки бадий қимматини аниқ таърифлаб бериш керак. Масалая шу пўнган назардан қараганда, ёдгорликлар ҳақинда кўп аниқланишларни тўбдан қайта ишлаб чиқриш керак. Ёдгорликларни барпо этган ва ўз санъатини халқ заковатини ва халқнинг

Депутат М. ТУРСУНОВ доклади юзасидан музокаралар

Ўзбекистон ССР Олий Совети
фан ва маданият доимий
комиссиясининг раиси

Халқимиз ўтган асрларнинг ёдгорликларини ҳаминча авайб-сақлаб келди. Аммо Совет ҳўкимияти давридагина Коммунистик партиянинг ғамхўрлиги туфайли, ана шу тарихий ёдгорликлар ҳақининг чинакам мулки, меҳнаткашларнинг хусусан ишларни тарбиялашнинг жўрдатли воситаси бўлиб қолди.

Республикада архитектура, археология, тарих ва санъатнинг муҳо қозлаб ёдгорликларини давлат муҳофазасига олинди. Бу ёдгорликларни ремонт қилиш, тиклаш, консервация қилиш учун ҳар йили жуда кўп маблағ ажратилмоқда. Аммо ақрибта берилаётган маблағ ва материаллардан ҳамма жойда ҳам мақсадга мувофиқ фойдаланилмоқда, деб бўлмайди.

Бизнинг фикримизча, маълум бўлиб қолган кўп ёдгорликларнинг ва хусусан кейинги вақтларда аниқланган ёдгорликларнинг илмий аниқланишини тузиш иши жуда оғирда қолмоқда. Аниқланган ва янгида ҳисобга олинган ёдгорликларнинг ҳаммасини тадқиқ этиш, жиқдий классификация қилиш ва улар ҳақида илмий аниқланиш бериш пайди келди.

Ёдгорликларнинг ўрни ва аҳамиятини белгиланган муҳим масалалар. Ҳозирги вақтда ёдгорликларга муҳим муассасалар ва експорт деб қаралмоқда. Шунга биноан хизматқилишнинг шартлари ва ремонт учун ажратиб берилган маблағлар белгиланган ва ҳокасо. Айрим объектларда ажратиб берилган маблағлар билан ҳодимларнинг шартлари ўртасида катта тафовут пайдо бўлди. Ҳодимлар ўз савияларида кўра експортчиликларга ёдгорликларни тушунириб бера оладилар, лекин ремонт, консервация ишлари ва бошқа ишларнинг боришига илмий-методик яхшидан таъсир кўрсата олмайдилар. Ҳуусан монументал бинолар, нишоот ва объектларнинг ремонт қилиш, реставрация ва консервация қилиш масалаларини кенг қўламда ишлаб чиқаришга махсус тадқиқот муассасасини вужудга келтириш тўғрисида ўйлаб қўриш керак.

Ёдгорликларни сақлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш муҳим ишдир. Ёдгорликлар совет кишиларини тарбиялаш мақсадларига хизмат қилиши лозим. Ҳар бир ёдгорликнинг социал ва сийсий табиати, унинг тарихий ёки бадий қимматини аниқ таърифлаб бериш керак. Масалая шу пўнган назардан қараганда, ёдгорликлар ҳақинда кўп аниқланишларни тўбдан қайта ишлаб чиқриш керак. Ёдгорликларни барпо этган ва ўз санъатини халқ заковатини ва халқнинг

Депутат М. ТУРСУНОВ доклади юзасидан музокаралар

Ўзбекистон ССР Олий Совети
фан ва маданият доимий
комиссиясининг раиси

Халқимиз ўтган асрларнинг ёдгорликларини ҳаминча авайб-сақлаб келди. Аммо Совет ҳўкимияти давридагина Коммунистик партиянинг ғамхўрлиги туфайли, ана шу тарихий ёдгорликлар ҳақининг чинакам мулки, меҳнаткашларнинг хусусан ишларни тарбиялашнинг жўрдатли воситаси бўлиб қолди.

Республикада архитектура, археология, тарих ва санъатнинг муҳо қозлаб ёдгорликларини давлат муҳофазасига олинди. Бу ёдгорликларни ремонт қилиш, тиклаш, консервация қилиш учун ҳар йили жуда кўп маблағ ажратилмоқда. Аммо ақрибта берилаётган маблағ ва материаллардан ҳамма жойда ҳам мақсадга мувофиқ фойдаланилмоқда, деб бўлмайди.

Бизнинг фикримизча, маълум бўлиб қолган кўп ёдгорликларнинг ва хусусан кейинги вақтларда аниқланган ёдгорликларнинг илмий аниқланишини тузиш иши жуда оғирда қолмоқда. Аниқланган ва янгида ҳисобга олинган ёдгорликларнинг ҳаммасини тадқиқ этиш, жиқдий классификация қилиш ва улар ҳақида илмий аниқланиш бериш пайди келди.

Ёдгорликларнинг ўрни ва аҳамиятини белгиланган муҳим масалалар. Ҳозирги вақтда ёдгорликларга муҳим муассасалар ва експорт деб қаралмоқда. Шунга биноан хизматқилишнинг шартлари ва ремонт учун ажратиб берилган маблағлар белгиланган ва ҳокасо. Айрим объектларда ажратиб берилган маблағлар билан ҳодимларнинг шартлари ўртасида катта тафовут пайдо бўлди. Ҳодимлар ўз савияларида кўра експортчиликларга ёдгорликларни тушунириб бера оладилар, лекин ремонт, консервация ишлари ва бошқа ишларнинг боришига илмий-методик яхшидан таъсир кўрсата олмайдилар. Ҳуусан монументал бинолар, нишоот ва объектларнинг ремонт қилиш, реставрация ва консервация қилиш масалаларини кенг қўламда ишлаб чиқаришга махсус тадқиқот муассасасини вужудга келтириш тўғрисида ўйлаб қўриш керак.

Ёдгорликларни сақлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш муҳим ишдир. Ёдгорликлар совет кишиларини тарбиялаш мақсадларига хизмат қилиши лозим. Ҳар бир ёдгорликнинг социал ва сийсий табиати, унинг тарихий ёки бадий қимматини аниқ таърифлаб бериш керак. Масалая шу пўнган назардан қараганда, ёдгорликлар ҳақинда кўп аниқланишларни тўбдан қайта ишлаб чиқриш керак. Ёдгорликларни барпо этган ва ўз санъатини халқ заковатини ва халқнинг

Депутат М. ТУРСУНОВ доклади юзасидан музокаралар

Ўзбекистон ССР Олий Совети
фан ва маданият доимий
комиссиясининг раиси

Халқимиз ўтган асрларнинг ёдгорликларини ҳаминча авайб-сақлаб келди. Аммо Совет ҳўкимияти давридагина Коммунистик партиянинг ғамхўрлиги туфайли, ана шу тарихий ёдгорликлар ҳақининг чинакам мулки, меҳнаткашларнинг хусусан ишларни тарбиялашнинг жўрдатли воситаси бўлиб қолди.

Республикада архитектура, археология, тарих ва санъатнинг муҳо қозлаб ёдгорликларини давлат муҳофазасига олинди. Бу ёдгорликларни ремонт қилиш, тиклаш, консервация қилиш учун ҳар йили жуда кўп маблағ ажратилмоқда. Аммо ақрибта берилаётган маблағ ва материаллардан ҳамма жойда ҳам мақсадга мувофиқ фойдаланилмоқда, деб бўлмайди.

Бизнинг фикримизча, маълум бўлиб қолган кўп ёдгорликларнинг ва хусусан кейинги вақтларда аниқланган ёдгорликларнинг илмий аниқланишини тузиш иши жуда оғирда қолмоқда. Аниқланган ва янгида ҳисобга олинган ёдгорликларнинг ҳаммасини тадқиқ этиш, жиқдий классификация қилиш ва улар ҳақида илмий аниқланиш бериш пайди келди.

Ёдгорликларнинг ўрни ва аҳамиятини белгиланган муҳим масалалар. Ҳозирги вақтда ёдгорликларга муҳим муассасалар ва експорт деб қаралмоқда. Шунга биноан хизматқилишнинг шартлари ва ремонт учун ажратиб берилган маблағлар белгиланган ва ҳокасо. Айрим объектларда ажратиб берилган маблағлар билан ҳодимларнинг шартлари ўртасида катта тафовут пайдо бўлди. Ҳодимлар ўз савияларида кўра експортчиликларга ёдгорликларни тушунириб бера оладилар, лекин ремонт, консервация ишлари ва бошқа ишларнинг боришига илмий-методик яхшидан таъсир кўрсата олмайдилар. Ҳуусан монументал бинолар, нишоот ва объектларнинг ремонт қилиш, реставрация ва консервация қилиш масалаларини кенг қўламда ишлаб чиқаришга махсус тадқиқот муассасасини вужудга келтириш тўғрисида ўйлаб қўриш керак.

Ёдгорликларни сақлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш муҳим ишдир. Ёдгорликлар совет кишиларини тарбиялаш мақсадларига хизмат қилиши лозим. Ҳар бир ёдгорликнинг социал ва сийсий табиати, унинг тарихий ёки бадий қимматини аниқ таърифлаб бериш керак. Масалая шу пўнган назардан қараганда, ёдгорликлар ҳақинда кўп аниқланишларни тўбдан қайта ишлаб чиқриш керак. Ёдгорликларни барпо этган ва ўз санъатини халқ заковатини ва халқнинг

Депутат М. ТУРСУНОВ доклади юзасидан музокаралар

Ўзбекистон ССР Олий Совети
фан ва маданият доимий
комиссиясининг раиси

Халқимиз ўтган асрларнинг ёдгорликларини ҳаминча авайб-сақлаб келди. Аммо Совет ҳўкимияти давридагина Коммунистик партиянинг ғамхўрлиги туфайли, ана шу тарихий ёдгорликлар ҳақининг чинакам мулки, меҳнаткашларнинг хусусан ишларни тарбиялашнинг жўрдатли воситаси бўлиб қолди.

Республикада архитектура, археология, тарих ва санъатнинг муҳо қозлаб ёдгорликларини давлат муҳофазасига олинди. Бу ёдгорликларни ремонт қилиш, тиклаш, консервация қилиш учун ҳар йили жуда кўп маблағ ажратилмоқда. Аммо ақрибта берилаётган маблағ ва материаллардан ҳамма жойда ҳам мақсадга мувофиқ фойдаланилмоқда, деб бўлмайди.

Бизнинг фикримизча, маълум бўлиб қолган кўп ёдгорликларнинг ва хусусан кейинги вақтларда аниқланган ёдгорликларнинг илмий аниқланишини тузиш иши жуда оғирда қолмоқда. Аниқланган ва янгида ҳисобга олинган ёдгорликларнинг ҳаммасини тадқиқ этиш, жиқдий классификация қилиш ва улар ҳақида илмий аниқланиш бериш пайди келди.

Ёдгорликларнинг ўрни ва аҳамиятини белгиланган муҳим масалалар. Ҳозирги вақтда ёдгорликларга муҳим муассасалар ва експорт деб қаралмоқда. Шунга биноан хизматқилишнинг шартлари ва ремонт учун ажратиб берилган маблағлар белгиланган ва ҳокасо. Айрим объектларда ажратиб берилган маблағлар билан ҳодимларнинг шартлари ўртасида катта тафовут пайдо бўлди. Ҳодимлар ўз савияларида кўра експортчиликларга ёдгорликларни тушунириб бера оладилар, лекин ремонт, консервация ишлари ва бошқа ишларнинг боришига илмий-методик яхшидан таъсир кўрсата олмайдилар. Ҳуусан монументал бинолар, нишоот ва объектларнинг ремонт қилиш, реставрация ва консервация қилиш масалаларини кенг қўламда ишлаб чиқаришга махсус тадқиқот муассасасини вужудга келтириш тўғрисида ўйлаб қўриш керак.

Ёдгорликларни сақлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш муҳим ишдир. Ёдгорликлар совет кишиларини тарбиялаш мақсадларига хизмат қилиши лозим. Ҳар бир ёдгорликнинг социал ва сийсий табиати, унинг тарихий ёки бадий қимматини аниқ таърифлаб бериш керак. Масалая шу пўнган назардан қараганда, ёдгорликлар ҳақинда кўп аниқланишларни тўбдан қайта ишлаб чиқриш керак. Ёдгорликларни барпо этган ва ўз санъатини халқ заковатини ва халқнинг

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ 1969 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИНИНГ ИЖРОСИ ТЎҒРИСИДА

Депутат Ғ. ВАХОБОВ нутқи

Иттифод Коммунистик партияси, барча меҳнаткашлар, қардош социалистик мамлакатлар халқлари, коммунист ва ишчи партиялари, бутун тараққиётпарвар инсоният 1970 йил 22 апрелда шонли сана — В. И. Ленин туғилган кўнунинг юз йиллигини тантанали вазиетда нишонладилар. Владимир Ильич юбилейи Ленин ишлари тантанасининг улғувор намоишида айтайдилар, меҳнат аҳлининг жаҳоншумул байрами, революцион қучларнинг жанговар кўриги бўлиб қолди.

Мамлакатимиз меҳнаткашлари 1969 йилда Илйич юбилейини муносиб кўтиб олиш ва беш йиллик планини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, икътимоий ишлаб чиқаришда ва халқ фаровонлигини янада оширишга муваффақ бўлишди. КПСС XXIII съезди қарорларини бажариш борасида янги муҳим қадам қўйилди.

Ўзбекистон ССР совет халқлари қардошлик оиласида муносиб

Республика молия министри депутат В. МУРОДХЎЖАЕВ доклади

Ўзбекистон ССР Олий Совети
фан ва маданият доимий
комиссиясининг раиси

Халқимиз ўтган асрларнинг ёдгорликларини ҳаминча авайб-сақлаб келди. Аммо Совет ҳўкимияти давридагина Коммунистик партиянинг ғамхўрлиги туфайли, ана шу тарихий ёдгорликлар ҳақининг чинакам мулки, меҳнаткашларнинг хусусан ишларни тарбиялашнинг жўрдатли воситаси бўлиб қолди.

Республикада архитектура, археология, тарих ва санъатнинг муҳо қозлаб ёдгорликларини давлат муҳофазасига олинди. Бу ёдгорликларни ремонт қилиш, тиклаш, консервация қилиш учун ҳар йили жуда кўп маблағ ажратилмоқда. Аммо ақрибта берилаётган маблағ ва материаллардан ҳамма жойда ҳам мақсадга мувофиқ фойдаланилмоқда, деб бўлмайди.

Халқимиз ўтган асрларнинг ёдгорликларини ҳаминча авайб-сақлаб келди. Аммо Совет ҳўкимияти давридагина Коммунистик партиянинг ғамхўрлиги туфайли, ана шу тарихий ёдгорликлар ҳақининг чинакам мулки, меҳнаткашларнинг хусусан ишларни тарбиялашнинг жўрдатли воситаси бўлиб қолди.

Республикада архитектура, археология, тарих ва санъатнинг муҳо қозлаб ёдгорликларини давлат муҳофазасига олинди. Бу ёдгорликларни ремонт қилиш, тиклаш, консервация қилиш учун ҳар йили жуда кўп маблағ ажратилмоқда. Аммо ақрибта берилаётган маблағ ва материаллардан ҳамма жойда ҳам мақсадга мувофиқ фойдаланилмоқда, деб бўлмайди.</

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ VII СЕССИЯСИ

Депутат В. МУРОДХЎЖАЕВ доклади ва депутат Х. М. ҒАФУРОВНИНГ қўшимча доклади юзасидан музокаралар

(Боши учинчи бетда).

Биз ҳали ҳамма қишлоқ ва посёлок Советларининг ўз бюджетлари даромад ва харажат қисмини бақаришни таъминлашларига эришганимиз йўл.

Бу нуқсонларни тугатиш меҳнаткашлар депутатлари област Советининг диққат-марказида турган. Ҳамма шаҳар, район, қишлоқ ва посёлок Советлари бюджетни даромадларнинг барча манбалари бўйича сўзсиз бақаришга қаратилган зарур чоралар қўрилмоқда.

Областнинг бу йилги бюджетини бақариш соҳасида маҳаллий Советлар бир мунча иш қилди. Биринчи кварталда област бюджетининг даромад қисмига 13,9 миллион сўм тушибди планлаштирилган бўлса, аслида 15,8 миллион сўм тушди. Иккинчи кварталга белгиланган давлат даромадлари оператив план ҳам муваффақиятли бақаришмоқда. (Қарсаклар).

Депутат Х. Г. ТЕН НУТҚИ

Наманган область ижроия комитетининг ўринбосари

Халқ ҳўжалик планлари муваффақиятли бақарилаётганлиги Наманган

маган област бюджетининг ижросига баракали таъсир қилмоқда.

Шаҳарларнинг, район марказлари ва бошқа аҳоли пунктларининг қиёфаси кўп сайин ўзгариб бормоқда. Капитал қурилиш олиб борилаётган, уй-жой бинолари, мактаблар, дашолаш муассасалари, мағазиналар, манзил ва коммунал объектлар қурилмаётган, обodonчилик ишлари ўтказилмаётган, обodonчилик ишлари қийин. Ана шу ишларнинг ҳаммасида биз партия билан ҳўкуматнинг халқ бахт-саломати тўғрисидаги, совет кишиларининг бахтли ҳаёти тўғрисидаги доимий гамхўрлигини кўриб ва сезиб туришимиз. Халқ ҳўжалик планларида ва давлат бюджетларида ҳам бу нарса ўзининг ёрқин ифодасини топтомоқда.

1969 йилда Наманган областининг бюджетни даромадлари бўйича 67 778 минг сўм миқдориди ёки 102,6 процент бақарилиди. Пиланд ташқари 1,483 минг сўм тулов тушини таъминланди. Областдаги ҳамма шаҳар ва районлар бюджетлари даромад жалб этиш планини бақарди.

Бюджетнинг даромад қисми ошириб бақарилаётганлиги, ҳўжалик ичидида резервлар топилиб, ишга солиналганлиги тўғрисида халқ ҳўжалик план ва бюджетиди кўзда тутилган ҳамма тадбирларни пул билан узулсиз таъминлаб туриш мумини бўлди. Бюджетни ижро

этиш пайтида пайдо бўлган қўшимча эҳтиёжларнинг қоплашга аниқгина маблаг сарфланди.

Лекин област халқ ҳўжалик план ва бюджетини сифатлироқ қилиб бақариш учун ҳали ҳамма резерв ва имкониятлар ишга солиналган йўқ. Ишлаб чиқарилган маҳсулотни реализация қилиш планларини уздайлаб олмаётган, бошқа кўрсаткичларини бақарилаётган корхоналар ҳали ҳам бор.

Маълумки, обodonдан олинган солиқ давлат бюджетининг асосий даромад манбаи ҳисобланади. Ваҳодонинг, хом ашё етказиб берувчи айрим корхона ва ташкилотлар базис молларини етарли даражада бермаётганлиги оқибатида аниқгина миқдордаги туловлар бюджетга тушмай қолмоқда. Биз тегишли министрликлар ва идоралардан хом ашё етказиб берувчилар билан тузилган партияно мажбуриятларини бақариш ва мол етказиб беришни яхшилаш масаласида ёрдам кўрсатишларини сўраймиз.

Республика Олий Совети сессиясини ишонтириб айтманки, Наманган област меҳнаткашлари 1970 йил — беш йилликнинг якуниловчи йили халқ ҳўжалик планини ва бюджетини муваффақиятли бақариш учун бутун кул-гайратларини ишга солишди. (Қарсаклар).

Депутат

А. АБДУҚОДИРОВ НУТҚИ

Фаргона область Охунбобоев районидида Ленин колхозининг бош агрономи

Ўртоқ Муродхўжаев докладида айтиб ўтилган маълумотлар шуни яқинроқ кўрсатиб турибдики, саноат, қишлоқ ҳўжалигини ривонландиришда, маданий қурилишда ва меҳнаткашларнинг моддий фаровонлигини оширишда республика ортидан муваффақиятлар 1969 йил бюджетини бақариш учун мустаҳкам негиз бўлди.

Фаргона областнинг ўтган йилги маҳаллий бюджетни даромадлари бўйича 102,6 процент бақарилиди. Пиланд ташқари бюджетга 5,7 миллион сўм топирилди. Маҳаллий бюджетнинг даромадлар планини умуман област бўйича ҳам, ҳамма шаҳарлар ва районлар бўйича ҳам ошириб бақарилиди. Шуни ҳам айтиб ўтиш керакики, 109 та қишлоқ ва посёлок Советидида 104 таси ўз бюджетининг бақарилишини таъминлади.

Област маҳаллий бюджетлари даромадлар қисмининг ошириб бақарилаётганлиги планда кўзда тутилган тадбирларни пул билан тўла-тўқис ва узулсиз таъминлаб туриш имконини берибгина қолмай, шу билан бирга област партия, совет органлари қарор-

ларига биноан халқ ҳўжалиги ва социал маданий эҳтиёжларга 5 миллион сўмдан ортиқ қўшимча маблаг сарфлаш имконини ҳам берди.

Меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари бутун бюджетдан олинган қўшимча маблаглар ҳисобига шаҳарларини ва район марказларини обodonлаштиришга 1,5 миллион сўмга яқин, яъни йиллик бюджетда кўрсатилганидан анча кўп пул сарфлашди. Мактаблар, болалар муассасалари, дашолаш ва маданий-оқартув муассасаларини қуриш, ремонт қилиш ва ускуналар харажатларига қўшимча равишда 3,5 миллион сўм пул берилди.

Област бюджетидан муваффақиятли фойдаланилганлиги натижада бу йил бюджет маблагларини эркин қолдиқлари ҳисобига марказлашмаган планга мувофиқ олдига шаҳарлари ва районларида мактаб бинолари, музика мактаблари, болалар муассасалари, соғлиқни сақлаш муассасалари, автомат телефон станциялари бинолари, шунингдек бир қанча қишлоқ ва посёлок Советларининг янги бинолари қурилмоқда.

Шу билан бирга ишимизда айрим нуқсонлар ҳам бор. 1969 йил мобайнида областдаги айрим корхоналар ва ҳўжалик органлари жағмага планини бақаришда, лозим бўлган миқдордаги пулни бюджетга бера олмадилар.

Лекин бу нуқсонлар шак-шубҳасиз тугатилади. Йилнинг биринчи ярми дашлабни яқунлари шуни кўрсатиб турибдики, област саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари, колхоз ва совхозлари давлат планларини муваффақиятли равишда бақаришмоқда. Бинобарин беш йилликнинг охириги йили муваффақиятли якунланади деб айтиш учун ҳамма асослар бор. (Қарсаклар).

Депутат М. УМАРОВ НУТҚИ

Сурхондарё область ижроия комитетининг ранси

1969 йилда Сурхондарё област бюджетининг даромад қисмининг планга нисбатан 108,8 процент бақарилиди. Бунинг натижада бюджетга пландан ташқари 2 миллион 96 минг сўм берилди. Шуни айтиб ўтиш керакики, бюджетнинг даромад қисмининг областдаги район, шаҳар, посёлок ва қишлоқ Советларининг ҳаммаси ошириб бақарди. Шу билан бирга, бюджетнинг даромад қисмининг тагин ҳам муваффақиятлироқ бақариш учун областда ҳамма имкониятлардан тўла фойдаланилганлигини эътироф қилишимиз керак.

Айрим корхоналар саноат маҳсулотини ишлаб чиқариш ва реализация қилиш планини бақаришди. Айрим корхоналар тегишли фондларга молларини ҳам етказиб бақаришларини ҳам бюджетнинг даромад қисми кўрсаткичларига яқинлаштириш қилиди. Шуни ҳамма фактлар бу йил ҳам содир бўлмоқда.

1970 йилги бюджетни ижро этиш борасида бизнинг олдимизда ната вазифалар турибди. Обodonнинг 1970 йилги бюджетга 1969 йилдаги нисбатан 5,5 процентдан эъдорроқ қўлайтирилганлигини айтиб ўтиш қийин қилади.

Бу йилги бюджетнинг бақарилишини таъминлаш мақсадида қозирги вақтда биз молча системасининг фаолиятини яхшилаш, молча ресурсларини ишга солиб, улардан фойдаланиш ишларини олиб бормоқдамиз.

Областнинг партия ва совет органлари қозирги вақтда колхозлар, совхозлар, саноат корхоналари ва ташкилотларининг ишлаб чиқариш-молча фаолиятини яхшилаш ва шу асосда ҳар бир даромад манбаи бўйича бюджетга тўловлар берилиши ва жағмалар тўлаш планининг бақарилишини таъминлашга асосий эътибори бермоқдалар. Олинган социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бақариш учун ҳамма чоралар қўрилмоқда. (Қарсаклар).

Ўзбекистон ССР ахлоқ тузаатиш - меҳнат кодексини лойиҳаси тўғрисида

Ўзбекистон ССР Олий Совети қонун лойиҳалари тайёрлаш комиссиясининг раиси депутат М. ҚОРИЕВ доклади

Депутат Ўртоқлар! Коммунистик партия ва совет ҳўкумати меҳнаткашлар моддий фаровонлигини ва маданий савиясини яна ҳам юксалтириш тўғрисида тинч-май гамхўрлик қилиб мамлакатимизда социалистик қонунчилик ҳўқуқ тартибларини мустаҳкамлаш юзасидан муҳим тадбирларни амалга оширмоқдалар. Коммунистик оғиллиқлик шаклланишининг эр муҳим омилларидан бири ҳўқуқий тартибдир.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев сайловчиларнинг сайлов олди йиғилишида сўзлаган нутқида партия ва совет органлари аппаратининг қонунларга қатъий риоя қилишини бевосита назорат қилиши, ҳўқуқ-тартиботни бузишларнинг пайини қиришни лозим бўлган бўй-йўлларига кўпроқ эътибор бериш зарур эканлигини алоҳида нўрсатиб ўтди. Ҳар бир совет граждани ўз ҳаёти ва сийхт-саломатлигини, ўз мол-мулки, ўз ҳўқуқини, ўз иззат-ҳўрматини ва оқолиятини давлат томонидан қатъий муҳофаза қилинаётганлигига амин бўлиши керак, деди у.

Жиноятчиликни тугатиш, уни келтириб чиқараётган сабабларнинг ҳаммасига барҳам бериш — партияимиз олдида турган тўв вазифалардан биридир. Шу билан бирга асосий эътибор ҳўқуқий тартибларнинг олдини олишга, тарбиявий ишларга қаратилмоғи керак. Аппадиш жиноятчиларни жазолаш билан Совет давлати ар-валош зарга иктамийи воқеликни тўғри тушушни ҳисларини сиғдиришга, уларни ҳалол меҳнат билан ҳаёт кечиришга қайтаришга, қонун бузувчиларнинг жазони ўташ давомида меҳнат наши-дасини ҳис қилиш туйғусини бу-жудга келтиришга даъват этмоқда.

Совет қонунчилиги ана шу муҳим вазифани ҳал этишга бўйсундирилган. Социалистик қурилишда қонунчилиги ва қонунларнинг роли тўғрисидаги ленинча гошлар. В. И. Лениннинг қонуни чикаришда шахсий иштирокидан иборат бўй таърибаси коммунистик қурилишнинг қозирги дарида ҳам Совет давлатининг қонуни чикарувчилик фаолиятида муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Эттигичи чикариқ СССР Олий Советининг 1969 йил 11 июлда

бўлиб ўтган олтинчи сессиясида СССР Иттифоқи ва иттифондош республикаларнинг Ахлоқ туза-тиш-меҳнат қонунларининг асос-лари тасдиқланди ва улар 1969 йилнинг 1 ноябрдан бошлаб амалга киритилди.

Ўзбекистон ССР Ахлоқ туза-тиш-меҳнат кодексининг Сизлар-нинг муҳомаминизга тақдим этил-ган лойиҳаси иттифондош респу-бликаларнинг қонунларини мазкур қонун асосларига мувофиқлашти-риш тўғрисида СССР Иттифоқи Олий Советининг топиригига кўра нисбат қилинган.

Республикаимизда Ахлоқ туза-тиш-меҳнат кодексини биярчи марта қабул қилинаётган йўқ. Ўзбе-кистон ССРнинг 1934 йилда қа-бул қилинган Ахлоқ туза-тиш-ме-ҳнат кодексини кўп жихатдан эсири-ди ва Ахлоқ туза-тиш-меҳнат му-ассасалари ҳақида ахлоқдан туза-тиш-меҳнат таъсири ўтказишга алоқадор жазони ижро этиш бил-ан шугулланувчи бошқа орган-ларнинг қозирги вақтдаги вазифа-лари ҳақида фаолиятининг харақ-терини аниқ эттира олмади қолди. Шу сабабли бу соҳа негизини вақт-да жинийи жазони ижро этиш ахло-қ туза-тиш-меҳнат қонунчилиги ва турмалари тўғрисида Ўзбеки-стон ССР Олий Совети Президи-умининг 1961 йил Фармони билан тасдиқланган Низомга биноан тар-тибга солиниб келинди. Ахлоқ ту-за-тиш-меҳнат кодексини лойиҳасини ишлаб чиқиш вақтида замон си-нови бардош берган ҳўқуқий нор-малар санлаб қолинди, жинийи жазони ижро этишни тақомиллашти-риш соҳасида қилинган азаллий ишларнинг таърибаси ҳисобга оллинди, совет ҳўқуқ фани ва фа-ннинг бошқа тармоқлари эришган муваффақиятлардан фойдаланил-ди.

Ўзбекистон ССР Ахлоқ туза-тиш-меҳнат кодексини лойиҳасини яратиш соҳасида олиб боришган ишларда Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутатлари, респу-блика Олий Суди, Прокуратураси ва республика Ички ишлар ми-нистрлиги, Юридик комиссия, Ўз-

бекистон ССР Министрлар Совети ҳўзуридаги Давлат хавфсизли-ги комитети, республикадаги бош-қа давлат органлари ва аллий юридик муассасаларнинг ҳодим-лари фаол қатнашдилар.

Ўзбекистон ССР Ахлоқ туза-тиш-меҳнат кодексини лойиҳаси СССР Иттифоқи ва иттифондош респу-бликалар Ахлоқ туза-тиш-меҳнат қонунлари асослари билан бел-гиланган умумий қондалар ва при-нципларга тўла ва батамом мос бў-либ тушди. Илоҳида совет Ахло-қ туза-тиш-меҳнат сиевасининг ленинча принциплари: социали-стик қонунчиликка қатъий риоя қи-лиш, инсонпарварлик, ишонтириш билан мажбур қилишни бирга қў-шиб олиб бориш, меҳнат ва таъ-лимни жорий этиш, маҳкумларни ахлоқдан туза-тиш ва қайта тарбия-лаш ва шу қабилир мустаҳкамлан-ган.

Асосларинг ахлоқдан туза-тиш-меҳнат билан таъсир ўтказишга таъминлаштиришга қаратилган қўйилган масалаларни қонун йўли билан тартибга солиш ҳўсуида иттифондош республикаларнинг қонун чикариш органларига қара-ш билан кўрсатмалари тўла ҳал қи-линган. Чўноччи, республика ахло-қ туза-тиш-меҳнат муассасалари-нинг иш ҳўсуишлари, шунингдек иктамий шароитлар ҳам ҳисобга оллинди.

Ахлоқ туза-тиш-меҳнат кодексини лойиҳасида ахлоқдан туза-тиш ме-ҳнат таъсири ўтказиш билан бо-лиқ бўлган жазони ижро этиш тартиби ва шартлари тартибга со-линди. Қўйилганлар шулар жум-ласига кирди: озолиқдан маҳкум қилиш, сургун, бадарга қилиш ва озолиқдан маҳкум қилимдан ахло-қдан туза-тиш ишлари бериш, жазонинг ана шу турларидан ҳар қайсисини ижро этишга алоҳида модала бағишланди. Кодекс лойи-ҳаси умумийтиффок қонунига азал қилиб, ана шу жазоларни ижро эти-лишини шартлари ва тартибини конкретлаштирди.

Қонун лойиҳасининг биринчи моддаси Ахлоқ туза-тиш-меҳнат

қонунларини қўлланиш вазифа-ларини, умумий тартибини ва жа-зонни ижро этиш асосларини бел-гиллаб беради.

Ўзбекистон ССРнинг Ахлоқ ту-за-тиш-меҳнат қонунлари, дейла-ди лойиҳада, — жинийи жазони ижро этилишини таъминлаш бил-ан бирга, бу жинийи жазо содир қилинган жинийи учун тайинлан-ган жазо бўлибгина қолмай, айни вақтда маҳкумларни меҳнатга ҳа-лол муносабатда бўлиш, қонунлар-ни аниқ ижро этиш ва социали-стик жамият турмуш қондаларига ҳўрмат билан қараш руҳида ахло-қдан туза-тиш ва қайта тарбиялаб боришчи, маҳкумлар томонидан ҳам, бошқа шахслар томонидан ҳам қилиниш мумини бўлган йи-лги жинийи қонунларнинг олди олини-шини, шунингдек жинийи қонунчи-лигини билан йўқотишга ёрдамла-шинини таъминлаш ҳам ўз ол-дида вазифа қилиб қўйди.

Лойиҳанинг иккинчи моддаси жазони озолиқдан маҳкум қилиш, сургун, бадарга қилиш ва озо-лиқдан маҳкум қилимдан ахлоқдан туза-тиш ишлари бериш тарти-бига ижро этилишини умумий қон-даларини белгиллаб беради, ана шу жазони ижро этишчи муассаса ва органлар фаолиятида социали-стик инсонпарварлик ва қонунчи-лик принципларини мустаҳкамлаб қўйди. Қонун лойиҳасида шу нар-са айтилганки, ахлоқдан ва қайта тарбиялаш востилари содир бўл-ган жинийи қонунларни ва иж-гамийи хавфсизлиги даражаси, маҳкумнинг шахси ва унинг ме-ҳнат муносабати ҳисобга олиниб қўлланилиши керак.

Лойиҳанинг учинчи моддасида жазони озолиқдан маҳкум этиш тартибидида ижро этилишини тарти-би ва шарт-шароитлари, маҳкум-ларнинг ҳўқуқ ва бурчлари белги-лаб берилади. Ахлоқ туза-тиш-ме-ҳнат муассасаларининг қарор топ-ган системаси: Ахлоқ туза-тиш-меҳнат қонунчилиги, тарбиялаш меҳнат колониялари ва турмалари қўзда тутилган.

Шу билан бирга воғга етмаган маҳкумларнинг қўйчлиги сақла-

надиган ахлоқ туза-тиш-меҳнат қонунлари — Ахлоқ туза-тиш-ме-ҳнат муассасаларининг асосий ту-ри ҳисобланади. Оғир жинийи қи-лган маҳкумлар, алоҳида хатарли рецидивистлар ва режими қасддан бузганлиги учун Ахлоқ туза-тиш-меҳнат колонияларидан турмага қўйрилган шахслар жазони тур-мада ўтайдилар. Воғга етмаган маҳкумлар жазони тарбия-меҳнат колонияларида ўтайдилар.

Лойиҳа ахлоқдан туза-тиш йўли-га тушиб олган ва бунинг ўзининг ҳўқуқ-аъвори ҳақида меҳнатга муно-сабати билан исботлаётган маҳ-кумларни Ахлоқ туза-тиш-меҳнат муассасасида сақлаш шарт-шар-оитларини енгиллаштириш имко-ниятларини қўзда тутди. Бундан ўзгартиш бир Ахлоқ туза-тиш-ме-ҳнат муассасасиди иккинчи бири-ни қўйиш ёки қўйишмаслик муно-сабати билан рўй бериш мумини. Ижазони ўташ юзасидан бел-гиланган тартибини системала ра-вишда бузаетган маҳкумларга нис-батид лойиҳада ҳўқуқларини анча чеклаб қўйиш қўзда тутилди. Бу система маҳкумини туза-тишга даъ-ват қилиш мақсадини қўйлади. Шунингдек қилиб, жазони ўташ шарт-шароитларини енгиллаштириш маҳкумининг ўзини, унинг ҳўқуқ-аъ-вориға маълум даражада доғлиқ-дир.

Лойиҳа ўн саккиз ёшга етган маҳкумларни жазо муздати таъмин бўлигана қадар, бироқ улар қа-мида йигирма ёшга етганига қадар тарбия-меҳнат колониясида қолди-риш имкониятини қўзда тутди. Бу аёс ахлоқдан туза-тиш ва қайта тарбиялаш натижаларини мустаҳ-камлаб қоллишга, маҳкумларнинг умумий таълим ёки ҳўнар-техника таълими олишларини тўғаллашга ва рецидив жинийи қонунчи-лигини олдинга қаратиландир.

Лойиҳада озолиқдан маҳкум қилинган шахсларни сақлаш жо-йларида режимиинг асосий талаб-лари ҳозир аниқла бўлган Низом-га нисбатан анча аниқроқ тартиб-га келтирилди.

Қонун лойиҳасида маҳкумларга юридик ёрдам кўрсатиш қўзда ту-

тилди. Адвокатларга озолиқдан маҳкум қилинган маҳкумлар ҳў-зурида бўлишга ижозат берилади; уларнинг маҳкумлар ҳўзурида қан-ча марта ва қанча вақт давомида бўлишлари чекланмади.

Кодекс лойиҳаси Ахлоқ туза-тиш-меҳнат муассасаларида жа-зонни ижро этиш ва уларнинг бутун жароеини қатъий ва ичқил ра-вишда тартибга келтирди.

Озолиқдан маҳкум қилинган маҳкумларни жазолаш — ахлоқдан туза-тиш ва қайта тарбиялаш мақ-садида муваффақиятлорроқ эриш-моқ манфаатларини қўлаб, лойи-ҳа маҳкумларга ахлоқдан туза-тиш-меҳнат таъсири ўтказишнинг тур-ли хил востиларини, шунингдек рағбатлантириш ва интизомий жа-зо чораларини қўзда тутди.

Қонун лойиҳаси озолиқдан маҳкум қилинган маҳкумларни меҳнатга жалб этиш тартибини белгиллаб беради. Ахлоқ туза-тиш-меҳнат муассасаси маъмурияти озолиқдан маҳкум қилинган маҳкумларни уларнинг меҳнат қоб-илиятини ва имконият борица ҳи-сосини ҳисобга олиб меҳнатга жалб этишни таъминлашга маж-бурдир.

Қонун лойиҳасининг тўртинчи, бешинчи ва олтинчи моддалари жазони сургун, бадарга қилиш ва озолиқдан маҳкум қилимдан туза-тиш ишлари бериш тартибидида ижро этилиш тартибга келтирди. Ижазониинг шу турларига озолиқ-дан маҳкум қилинган маҳкумлар-ни ахлоқдан туза-тиш ва қайта тар-биялаш уларни иктамийи меҳнат-га жалб этиш, коллективнинг иж-тимоий ҳаётига тортиш ва улар билан сиёийи-тарбиявий иш олиб бориш асосида ўтказишчи керак-лиги тўғрисидаги қондалар маз-кур моддаларнинг нормалари бил-ан мустаҳкамланади. Меҳнаткаш-лар депутатлари маҳаллий Совет-ларининг ижроия комитетлари сург-ун, қилинган шахсларни уларнинг меҳнатга лаёқатини ва имкони бо-рица, ихтисосини ҳисобга олишчи, уй-жой билан таъминлашга, зарур ҳолларда ишга киргунча моддий

ёрдам кўрсатишга мажбурдилар. Ижроия комитетлари сургун қи-линган шахсларга ишга ўрнашди ва уй-жой олишда ёрдам кўр-сатишга мажбурдилар.

Лойиҳанинг еттинчи моддаси жазони ўташдан озолиқ қилиш асо-лари ва тартибини белгиллаб бе-ради. озолиқ қилинган шахсларнинг ишга ва маъийи ўрнашини маса-лаларини тартибга келтирди, шун-ингдек Ахлоқ туза-тиш-меҳнат му-ассасаларидан озолиқ қилинган шах-сларни қайта тарбиялаш ва ўлар томонидан янги жинийи қонунчи-лигини олишда олиш натижалари-ни мустаҳкамлашга қаратилган нормаларни белгиллаб қўйди. Бу модалда шу нарса таъкидланади-ки, жазони ўташдан озолиқ қи-линган шахсларни ишга ўрнаштириш тўғрисида меҳнаткашлар депутат-лари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг берган йўл-йў-риқлари корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг раҳбарлари учун мажбурийдир.

Лойиҳанинг якуниловчи моддаси озолиқдан маҳкум қилинган маҳкумларни ахлоқдан туза-тиш ва қай-та тарбиялашда жамоатчиликнинг иштироки қилиниши, шунингдек озолиқдан маҳкум қилиш, сург-ун, бадарга қилиш ва озолиқдан маҳкум қилимдан туза-тиш ишлари бериш ҳақида суларнинг чикарган ҳўжмаларини ижро этиш-чи муассаса ва органларнинг фи-оияти устандан жамоатчилик на-зоратини амалга ошириш маса-ла-ларини тартибга келтирди.

Ўзбекистон ССР Ахлоқ туза-тиш-меҳнат кодексини лойиҳаси прак-ти ва аллийи ҳодимларнинг кенг доираси, давлат ва жамоат ташки-лотларининг акаллари жалб эти-либ жоиларда муҳома қилинди.

Қонун лойиҳасини тайёрлаш комиссияси Ўзбекистон ССР Ахло-қ туза-тиш-меҳнат кодексини тасдиқлаш ва уни 1970 йилнинг 1 ноябрдан бошлаб амалга қи-лиш тўғрисидаги Қонунни муҳома-ма қилиш ва қабул қилиниши, шун-ингдек мазкур кодексини амалга киритиш тартибини белгиллаш ва республика қонунларини ушбу ко-дексга мувофиқ ҳолга келтиришни республика Олий Совети Президи-умига топиришини республика Олий Советидан илтимос қилади. (Қарсаклар).

ҚАРДОШЛИК ОИЛАСИДА

Чувашия АССРнинг эллик йиллиги

ЧЕБОКСАРИ, 23 июнь. (ТАСС). Совет Чувашиясининг 50 йиллиги-га бағишланган бўлган бу ерда КПСС Чувашия область комитети билан Чувашия АССР Олий Советининг тантанали мажлиси бўлди.

Тантанали мажлис президиуми-да — КПСС Марказий Комитети Сийаси бюросининг аъзоси, Россия Федерацияси Министрлар Советининг Ранси Г. И. Воронов, област партия комитети бюроси-нинг, Чувашия АССР Олий Совети Президиумининг аъзолари, рес-публика Министрлар Советининг раҳбарлари, Чувашиянинг алгор меҳнатчилари, РСФСР Автоном Республикалари ва областлари делегатларининг раҳбарлари, чет эллардан келган меҳмонлар ўти-ришди.

Тантанали мажлис КПСС Чу-вашия область комитетининг би-ринчи секретари Н. А. Воронов-ский очди.

Мажлис қатнашчилари, меҳмон-ларнинг гулдўра қарсаклари о-стида КПСС ленинчи Марказий Ко-митетининг Сийаси бюросидан иборат Фахрий президиум сайла-над, тантанали марш садолари янграйди, республиканинг Ленин ордени тақлиган байроғи элга олиб кирилди. Республика бу ор-ден билан бундан 35 йил бурун муфотланган эди.

КПСС Марказий Комитети Сий-сий бюросининг аъзоси, РСФСР Министрлар Советининг Ранси Г. И. Вороновга сўз берилади. Г. И. Воронов Чувашия ишчилари, колхозчилари, эилчилари, бар-ча

меҳнаткашларини Ленин ордени-да Чувашия автоном Совет Соци-алистик Республикасининг шонли эллик йиллиги билан Совет Ити-фо